

AMELİYATHANE ORTAMINDA HEMŞİRELERİN KONFORUNU ETKİLEYEN FAKTÖRLER

Hatice ÇİFTÇİ

Uzman Hemşire, Sağlık Bakanlığı Adana Şehir Eğitim ve Araştırma Hastanesi Ameliyathane Birimi,
hatice.ciftci81@hotmail.com, Adana/Türkiye, 0000-0002-9901-2962

Sevda KORKUT

Doç. Dr., Erciyes Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi, Hemşirelik Esasları Anabilim Dalı,
skorkut@erciyes.edu.tr, Kayseri/Türkiye, 0000-0002-5841-691X

Mustafa MART

Sorumlu Hemşire, Sağlık Bakanlığı Adana Şehir Eğitim ve Araştırma Hastanesi Ameliyathane Birimi,
m-mart80@hotmail.com, Adana/Türkiye, 0009-0005-8310-4095

Zerrin ÖZÇELİK

Dr. Öğretim Üyesi, Sağlık Bilimleri Üniversitesi Adana Şehir Eğitim ve Araştırma Hastanesi, Çocuk Cerrahi,
zerrinozcelik@gmail.com, Adana/Türkiye, 0000-0003-3728-0846

Öz

Bu çalışma ameliyathane ortamında hemşirelerin konforunu etkileyen faktörleri ve konforun artırılmasına yönelik hemşirelerin önerilerini belirlemek amacıyla yapılmıştır. Tanımlayıcı kesitsel türdeki bu araştırma 130 ameliyathane hemşiresinin katılımı ile yürütülmüştür. Verilerin toplanmasında konu ile ilgili literatür incelenerek araştırmacılar tarafından oluşturulan anket formu kullanılmıştır. Veriler hemşirelerle yüz yüze görüşme tekniği ile toplanmıştır. Hemşirelerin ameliyathane konforunu 10 puan üzerinden ortalama $5,68 \pm 2,12$ olarak değerlendirdiği belirlenmiştir. Ameliyathanenin konforunu olumlu olarak etkileyen ilk üç faktörün arkadaşlık ortamı ve ekip uyumu (%37), ihtiyaçların karşılanabilmesi (%15,4) ve fazla nöbet olmaması (%13,8); ameliyathanenin konforunu olumsuz olarak etkileyen ilk üç faktörün ise ortamın fiziki koşulları (%38,5), iş yükünün ve çalışma saatlerinin fazla olması (%43) ve personel eksikliği (%18,5) olduğu saptanmıştır. Çalışma ortamında görülen olumsuz durumların düzeltilmesinin ise konforu arttırmak için gerekli öneriler arasında yer aldığı belirlenmiştir. Araştırma bulgularına dayanarak, ameliyathane hemşirelerinin konforunu artırmak için ameliyathanenin fiziksel koşullarının (aydınlık, sıcaklık, gürültü, hijyen vb.) iyileştirilmesi, çalışma şartlarının uygun şekilde düzenlenmesi, ekip içi iletişim ve iş birliğinin güçlendirilmesi, hemşirelerin dinlenme alanları ve temel ihtiyaçlarının karşılanmasının sağlanması önerilmektedir.

Anahtar Kelimeler: Ameliyathane, Çalışma Ortamı, Hemşire, Konfor.

FACTORS AFFECTING NURSES' COMFORT IN THE OPERATING ROOM ENVIRONMENT

Abstract

This study was conducted to determine the factors affecting the comfort of nurses in the operating room environment and the suggestions of nurses to increase comfort. This descriptive cross-sectional study was conducted with the participation of 130 operating room nurses. A questionnaire form created by the researchers after reviewing the relevant literature was used to collect the data. The data were collected by face-to-face interviews with the nurses. Nurses rated the comfort level of the operating room as an average of 5.68 ± 2.12 out of 10 point. The main three factors that positively affected the comfort of the operating room were friendship and team harmony (37%), ability to meet the needs (15.4%), and absence of excessive shifts (13.8%); whereas the main three factors that negatively affected the comfort of the operating room were physical conditions of the environment (38.5%), high workload and working hours (43%), and lack of personnel (18.5%). The correction of the negative situations seen in the working environment was found to be among the necessary suggestions to increase comfort. Based on the research results, it is recommended that the physical conditions of the operating room (lighting, temperature, noise, hygiene, etc.) be improved, working conditions be appropriately regulated, intra-team communication and cooperation be strengthened, and nurses' rest areas and basic needs be provided for in order to increase the comfort of operating room nurses.

Keywords: Operating room, Working Environment, Nurse, Comfort.

1. GİRİŞ

Hemşireler, sağlık hizmeti organizasyonundaki profesyonel en büyük grubu oluşturarak sistemin temel yapı taşlarından birini teşkil etmektedir. Sunulan hizmetlerin kalitesi ve güvenliği sıklıkla hemşirelerin bilgi, beceri ve çalışma koşullarına bağlıdır (1). Özellikle ameliyathaneler gibi yüksek riskli ve özellikli birimlerde, hemşirelerin çalışma ortamı; hasta güvenliği, ekip performansı ve bakım sonuçları üzerinde doğrudan belirleyici bir role sahiptir (2). Sağlık hizmeti organizasyonunun yapısı ve işleyiş süreçleri, hizmet sunumunun sonuçlarını etkileyen temel faktörler arasında yer almakta, olumsuz çalışma ortamları hemşirelerin iş davranışlarını ve işten ayrılma niyetlerini artırarak bakım kalitesini tehdit etmektedir (3).

Ameliyathane hemşireleri, çalışma ortamlarının doğası gereği hem fiziksel hem de ruhsal açıdan çok sayıda risk ve zorlukla karşı karşıya kalmaktadır (2,4,5). Ameliyathanelerde gerçekleştirilen işlemlerin yüksek düzeyde karmaşıklık içermesi, yoğun fiziksel ve zihinsel iş yükü, zaman baskısı, ekip temelli ve eş zamanlı çalışma gerekliliği, iletişim sorunları, doğal ışıktan yoksun kapalı alanlarda çalışma, radyasyon içeren skopi alanlarına maruziyet, etik ikilemler ve iş üzerinde sınırlı kontrol algısı, ameliyathane hemşirelerinin çalışma yaşamını olumsuz etkileyen başlıca faktörler arasında yer almaktadır (4-6). Bu özellikler, ameliyathane hemşirelerinin konfor gereksinimlerini diğer klinik alanlarda çalışan hemşirelere kıyasla daha belirgin ve kritik hâle getirmektedir.

Hemşirelerin çalışma ortamlarına ilişkin değerlendirmeler, son yıllarda yapılan çok sayıda araştırmayla kapsamlı biçimde ele alınmış; bu konunun yalnızca akademik düzeyde değil, aynı zamanda kurumsal ve ulusal sağlık politikaları açısından da kritik bir öneme sahip olduğu vurgulanmıştır (7-9). Türkiye Cumhuriyeti Sağlık Bakanlığı (TCSB) Sağlık Hizmetleri Genel Müdürlüğü Sağlıkta Kalite, Akreditasyon ve Çalışan Hakları Daire Başkanlığı 2003 yılından günümüze sağlıkta dönüşüm faaliyetleri kapsamında kalite çalışmalarını yürütmektedir. Bakanlığın 2020 yılında yayımlanmış olduğu Sağlıkta Kalite Standardı (SKS) 6.1’de “Sağlıklı Çalışma Yaşamı” tanımlanmıştır. Bu başlığın içerisinde insan kaynaklarının yönetimine yönelik düzenlemelerin yapılması, hastane personel temin planının oluşturulması, personel istihdamına yönelik süreçlerin tanımlanması, sağlıklı çalışma yaşamının sağlanmasına yönelik yıllık hedeflerin belirlenmesi, çalışanların sağlığını ve güvenliğini tehdit eden risklere yönelik düzenlemeler yapılması, çalışma ortamlarının ve çalışma yaşamının geliştirilmesi için gerekli fiziki ve sosyal imkânların sağlanması, çalışanın iş yaşamı ile ilgili bireysel ihtiyaçların karşılanması, personelin sağlık durumlarına ve ihtiyaçlarına yönelik düzenlemelerin yapılması gibi başlıklar bulunmaktadır (10). Ancak bu düzenlemelerin, TCSB tarafından özellikli birim olarak tanımlanan ameliyathanelerde çalışan hemşirelerin mesleki konforunu etkileyen psikososyal ve çevresel boyutları da kapsayacak biçimde ele alınması gerekmektedir.

Konfor, “iç huzuru ve bireysel ihtiyaçlarla ilgili sorunlarla başa çıkmayı sağlayan, fiziksel, zihinsel, ruhsal, sosyal ve çevresel bütünlükte karmaşık bir yapıya sahip beklenen bir sonuç” olarak tanımlanmaktadır (11). Temel insan gereksinimlerinden biri olan ve günlük yaşamın sürdürülmesini kolaylaştıran konforun, sağlık bakım sistemi içerisinde genel olarak hastaların deneyimleri üzerinden incelendiği (12-17); buna karşın sağlık hizmeti sunan profesyonellerin, özellikle de hemşirelerin konforuna yönelik çalışmaların oldukça sınırlı olduğu görülmektedir (18,19). Oysa konfor, bakım alan hastalar açısından önemli olduğu kadar, bakım verenler açısından da büyük önem taşımaktadır (20). Konforlu bir çalışma ortamının iş doyumu, tükenmişlik, stres, yorgunluk, yaralanmalar, tıbbi hatalar, işe devamsızlık ve işten ayrılma niyeti gibi birçok faktörü etkilediği düşünüldüğünde, sağlık profesyonellerinden özellikle ameliyathane hemşirelerinin konforunun sağlanmasının, sağlıklı ve sürdürülebilir bir çalışma ortamı oluşturulması açısından önemli olduğu görülmektedir (21-24).

Ameliyathane hemşirelerinin ameliyathane ortamına ilişkin deneyimlerini ve görüşlerini inceleyen çeşitli araştırmalar yürütülmüştür (22-24). Bu araştırmalarda, ameliyathane hemşiresi olma

deneyiminin olumlu/olumsuz yanları, mesleki becerilerinin günlük yaşamı etkilemesi ile mesleki gelecek beklentilerinin araştırıldığı (24) ve ameliyathane hemşirelerinin yaşadıkları problemlerin incelendiği (22,23) belirlenmiştir. Ancak ameliyathanede hemşire konforunu olumlu ve olumsuz etkileyen faktörlerin incelendiği çalışmaların literatürde sınırlı sayıda olduğu görülmüştür (19). Oysa ameliyathane hemşirelerinin konforunun sağlanması hem hasta güvenliği hem de sağlık hizmetinin kalitesi açısından son derece önemlidir.

Ameliyathane hemşirelerinin yüksek dikkat gerektiren görevler üstlendiği göz önüne alındığında, konforun sağlanması ameliyat sürecinin daha güvenli ve verimli yürütülmesine katkı sağlar. Bu nedenle ameliyathane hemşirelerinin konforu, bir çalışan hakkı olmasının yanı sıra etkin ve güvenli sağlık hizmetinin temel bir gereğidir. Literatürdeki bu sınırlılıklar göz önünde bulundurularak, bu çalışma ameliyathane ortamında hemşirelerin konforunu etkileyen faktörleri ve konforun artırılmasına yönelik hemşirelerin önerilerini belirlemek amacıyla yapılmıştır. Bu çalışma sonuçlarının hemşirelerin konforunu artırmaya yönelik hizmetlerin aynı zamanda ülkemiz Sağlık Bakanlığı'nın belirlemiş olduğu sağlıkta kalite standartları göstergesi olan sağlıklı çalışma ortamı alt başlığının geliştirilmesinde rehber olması ve diğer akademik araştırmalara örnek oluşturması hedeflenmiştir.

Araştırma Soruları

- Ameliyathane ortamında hemşirelerin konforunu olumlu olarak etkileyen faktörler nelerdir?
- Ameliyathane ortamında hemşirelerin konforunu olumsuz olarak etkileyen faktörler nelerdir?
- Ameliyathane ortamının konforunun artırılması için hemşirelerin önerileri nelerdir?

2. MATERYAL VE METOT

2.1. Araştırmanın Tipi

Araştırma tanımlayıcı kesitsel bir araştırma olarak yapılmıştır.

2.2. Evren ve Örneklem

Araştırmanın evrenini, Adana'da yer alan üçüncü basamak bir hastanenin ameliyathanesinde cerrahi alanda çalışan 144 hemşire oluşturmıştır. Örneklem için herhangi bir hesaplama yapılmamış olup, araştırmaya katılmayı kabul eden ve araştırmanın dahil edilme kriterlerine uyan tüm hemşirelere ulaşılması hedeflenmiştir. Araştırmaya en az 3 aydır ameliyathanede cerrahi alanda hemşire olarak çalışan ve araştırmaya katılmayı kabul eden gönüllü hemşireler dahil edilmiştir. Araştırma verilerinin toplandığı zamanda izinli olan ve çalışmaya katılmak istemeyen hemşireler araştırmaya dahil edilmemiştir. Araştırma, hemşirelerin konuya ilgi göstermesi sonucunda, araştırmaya dahil edilme kriterlerini karşılayan 130 ameliyathane hemşiresinin katılımı ile tamamlanmıştır.

2.3. Veri Toplama Araçları ve Süreçleri

Araştırma için gerekli olan etik kurul izni ve kurum onayı alındıktan sonra veriler 15.10.2024-15.11.2024 tarihleri arasında hemşirelerle yüz yüze görüşme tekniği ile toplanmıştır. Araştırmacılar tarafından hemşire dinlenme odaları ziyaret edilerek çalışmaya katılmaya istekli olan hemşirelere araştırmanın amacı hakkında bilgi verilmiş ve katılmak isteyen hemşirelerden anket sorularını eksiksiz olarak cevaplamaları istenmiştir.

Verilerin toplanmasında konu ile ilgili literatür incelenerek araştırmacılar tarafından oluşturulan anket formu kullanılmıştır (22-24). Bu form iki bölümden oluşmaktadır. Birinci bölüm katılımcıların yaş, cinsiyet, öğrenim durumu, gelir durumu, haftalık mesai süresi, mesleki toplam çalışma süresi, şu an çalıştığı kurumdaki hizmet süresi ve ameliyathane ortamının konforunun 10 puan üzerinden değerlendirilmesi gibi sorulardan oluşmaktadır. İkinci bölümde ise hemşirelerin ameliyathane konforunu olumlu ve olumsuz etkileyen faktörler ile ameliyathane konforunun

arttırılmasına yönelik görüşlerini belirlemeyi amaçlayan açık uçlu sorular yer almaktadır. Bu bölüm “Ameliyathanede konforunuzu olumlu etkileyen faktörler nelerdir?”, “Ameliyathanede konforunuzu olumsuz etkileyen faktörler nelerdir?” ve “Ameliyathanede konforunuzu arttırmak için neler yapılmasını istersiniz?” sorularından oluşmaktadır.

2.4. Verilerin Analizi

Araştırmada elde edilen veriler değerlendirilirken IBM SPSS Statistics 25.0 (IBM Corp, Armonk, NY) programı kullanılmıştır. Tanımlayıcı istatistikler frekans (n), yüzde (%) ve ortalama±standart sapma değerleri ile sunulmuştur. Ameliyathane konforunu etkileyen faktörler ve konforu arttırmaya yönelik önerilere ilişkin açık uçlu sorulara kısa ifadelerle cevap alınmıştır. Bu nedenle veriler nitel içerik analizi yapılmadan, yalnızca frekans (n), yüzde (%) dağılımları şeklinde raporlanmıştır.

2.5. Etik

Araştırmaya başlamadan önce Adana Şehir Eğitim ve Araştırma Hastanesi Bilimsel Araştırmalar Etik Kurulu’ndan etik onay (Tarih:10.10.2024 ve Karar No:171) ve araştırmanın yürütüldüğü hastaneden kurum izni alınmıştır. Araştırmaya dahil olan hemşirelere araştırmanın amacı açıklanmış ve araştırmaya katılmak isteyen katılımcıların bilgilendirilmiş gönüllü oluru alınarak araştırmaya devamlılıkları sağlanmıştır.

2.6. Araştırmanın Sınırlılıkları

Araştırmanın kapsamı cerrahi alanda aktif olarak görev yapan hemşirelerle sınırlandırılmış olup, preoperatif, postoperatif ve sterilizasyon gibi ameliyathanenin diğer birimlerinde görev yapan hemşireler çalışma evrenine dahil edilmemiştir. Bu durum, araştırmanın bir sınırlılığı olarak değerlendirilmektedir.

3. BULGU VE TARTIŞMA

Tablo 1. Hemşirelerin Demografik ve Mesleki Özelliklerinin Dağılımı (n=130)

Özellikler	Ort±SS	n	(%)
Cinsiyet			
Kadın		90	(69,2)
Erkek		40	(30,8)
Öğrenim durumu			
Lise/Ön Lisans		25	(19,2)
Lisans		93	(71,6)
Lisansüstü		12	(9,2)
Gelir durumu			
Yüksek		11	(8,5)
Orta		38	(29,2)
Düşük		81	(62,3)
Yaş	36,31±9,94		
Haftalık mesai süresi (saat)	48,98±27,9		
Meslekteki toplam hizmet süresi (yıl)	15,51±9,30		
Şu an çalıştığı kurumdaki hizmet süresi (yıl)	6,36±4,81		
Ameliyathanenin konforunu değerlendirme (10 üzerinden)	5,68±2,12		

Çalışmaya katılan hemşirelerin yaş ortalaması 36,31±9,94 olup, %69,2’si kadın, %71,5’i lisans mezunudur. Hemşirelerin %62,3’ü gelir düzeyinin düşük olduğunu ifade etmiştir. Hemşirelerin haftalık çalışma süresinin ortalama 48,98±27,91 saat olduğu, meslekteki toplam hizmet süresinin 15,51±9,30 yıl olduğu, şu an çalıştığı kurumdaki hizmet süresinin 6,36±4,81 yıl olduğu saptanmıştır. Ayrıca hemşirelerin ameliyathane ortamının konforunu 10 puan üzerinden değerlendirmeleri

istenmiştir. Bu değerlendirmeye göre hemşirelerin ameliyathane konforu puan ortalamasının $5,68 \pm 2,12$ olduğu belirlenmiştir (Tablo 1).

Hemşireler ameliyathane ortamında konforlarını olumlu olarak etkileyen ilk üç faktörün arkadaşlık ortamı ve ekip uyumu (%37), ihtiyaçların karşılanabilmesi (%15,4) ve nöbet sayısının azlığı (%13,8) olduğunu belirtmişlerdir. Hemşireler ameliyathane ortamında konforlarını olumsuz olarak etkileyen ilk üç faktörün ise ortamın fiziki koşulları (%38,5), iş yükünün ve çalışma saatlerinin fazla olması (%43) ve personel eksikliği (%18,5) olduğunu ifade etmişlerdir (Tablo 2).

Tablo 2. Ameliyathane Hemşirelerinin Konforunu Etkileyen Faktörler

Özellikler	n (%)
Ameliyathanenin konforunu olumlu etkileyen faktörler*	
Arkadaşlık ortamı ve ekip uyumu	48(37,0)
Çay, kahve gibi ihtiyaçların karşılanabilmesi	20(15,4)
Fazla nöbet olmaması	18(13,8)
Hasta yakınının olmaması	17(13,1)
İş yeri ortamının temiz olması	14(10,8)
Meslek sevgisi	14(10,8)
Ameliyathanenin konforunu olumsuz etkileyen faktörler*	
İş yükünün ve çalışma saatlerinin fazla olması	56(43,0)
Ortamın fiziki koşulları (soğuk olması, kapalı ortam, kalabalık ortam, sesli ortam, uygun dinlenme alanının olmaması vb)	50(38,5)
Personel eksikliği	24(18,5)
Kişilerarası çatışma, iletişim problemleri ve mobing	21(16,2)
Vakaların uzun sürmesi ve sürekli ayakta durma zorunluluğu	13(10,0)
Görev tanımında olmayan işlerin yapılması	12(9,2)
İş yükünün eşit olmayan dağılımı	8(6,2)
Malzeme eksikliği	7(5,4)
Dinlenme zamanının olmaması	7(5,4)
Yönetimsel süreçlerden memnuniyetsizlik	6(4,6)
Değersiz görülme	6(4,6)
Yeme-içmeye yeterli zaman olmaması	5(3,8)
Yemeklerin iyi olmaması	4(3,1)
İbadet alanının olmaması	3(2,3)
Skopi cihazının bulunması	1(0,8)

*Birden fazla cevap verilmiştir.

Hastanede konforlarını arttırmak için birçok öneride bulunan hemşireler çoğunlukla uygun dinlenme alanı ve açık hava olacak ortam (bahçe, balkon) oluşturulmasını (%23,8), çalışan sayısının arttırılmasını (%24,6), görev ve sorumluluk dışı iş verilmemesini (eczane ve bilgisayar işlerinin hemşirelerden alınması) (%18,5) konforlarını arttıracak faktörler olarak belirtmişlerdir (Tablo 3).

Tablo 3. Ameliyathane Hemşirelerinin Konforunu Arttırmak İçin Öneriler

Özellikler	n (%)
Ameliyathanenin konforunun arttırılması için öneriler *	
Çalışan sayısının arttırılması	32(24,6)
Uygun dinlenme alanı ve açık hava olması (bahçe, balkon)	31(23,8)
Görev ve sorumluluk dışı iş verilmemesi (eczane ve bilgisayar işlerinin hemşirelerden alınması)	24(18,5)
İş yükünün ve çalışma saatlerinin azaltılması	15(11,5)
İşlerin adaletli dağıtılması	14(10,8)
Yemek hizmetlerinin iyi olması (kafeterya isteği)	12(9,2)
Dinlenme saatlerinin arttırılması	11(8,5)
Ameliyat sayılarına bir sınır getirilmesi/Planlı vakalar ile acil vakalar ayrılmalı	9(6,9)
Yönetimin düzeni sağlaması	8(6,2)
Değer görmek	8(6,2)
Klinik destek ekibi olmalı	8(6,2)
Ekonomik şartlar iyileştirilmeli	7(5,4)
Malzeme eksikliğinin giderilmesi	7(5,4)

Ameliyathane ekibine eğitim verilmesi	5(3,8)
Herkesin birbirine saygılı davranması	5(3,8)
Ekip uyumunun bozulmasında birim değiştirmek	3(2,3)
Çalışanlar için etkinlik yapılması	3(2,3)
Uygunsuz davranışını caydırıcı yaptırım uygulanması	3(2,3)
İbadet yapmaya uygun alan oluşturulması	3(2,3)
Ameliyathaneye özel polar dikilmesi	2(1,5)

*Birden fazla cevap verilmiştir.

Çalışma ortamının fiziksel, kimyasal, biyolojik, ergonomik ve psiko-sosyal risklerden arındırılması, daha güvenli rahat ve temiz ortamlarda çalışmanın yanı sıra meydana gelebilecek iş kazaları ve meslek hastalıklarının önlenerek çalışanların ruh ve beden bütünlüğünün korunması açısından büyük önem taşımaktadır (25). Bu çalışmada hemşireler iş yeri ortamında konforlarını olumlu ve olumsuz etkileyen birçok faktörden bahsetmişlerdir. Bu faktörlere bakıldığında ortamın fiziki yapısı, kişilerarası ilişkiler ve iletişim, yapılan işin zorluğu ve iş sırasında maruz kalınan birçok etkenin olduğu görülmektedir.

Sağlık profesyonellerinin nitelikli sağlık hizmeti sunabilmelerinin temel kriterlerinden biri de çalıştıkları ekip ile uygun iş birliği ve iletişim becerilerini kullanarak çalışmalarını (6,18). Bu çalışmada da araştırmaya katılan hemşirelerin %37'sinin konfor düzeylerini artırmada arkadaşlık ortamı ve ekip uyumunun önemini vurguladığı görülmektedir. Bu sonuç literatürle benzerlik göstermektedir (6,24). Özkan ve ark. (2023) ameliyathane çalışma ortamı ile hasta güvenliği tutumları arasındaki ilişkiyi incelediği çalışmada, meslektaş iletişiminin önemine dikkat çekmiş ve iletişimin konforu sağlamada önemli bir etken olduğunu belirtmiştir (6). Akalın ve Modanlıoğlu (2020) ise ameliyathane ortamının asosyal ilişkilere neden olduğunu, kişiler arası ilişkiyi azalttığını, sosyal hayatı olumsuz etkilediğini saptamış ve iletişimin önemine vurgu yapmıştır (24). Bu sonuç, iletişim kalitesinin ve ekip içi ilişkilerin iyileştirilmesinin hemşire konforuna doğrudan katkı sağladığını ortaya koymaktadır.

Hemşireler özellikle yaşadıkları birçok sorunun çözümü ve sıkıntılarının azaltılmasında, özlük haklarını koruyan yasal düzenlemelerin yapılmasının ve çalışma koşullarının iyileştirilmesinin öneminden bahsetmektedir (26). Araştırmamızda yer alan hemşireler de personel yetersizliği, görev tanımının dışına çıkan iş yükü ve yönetsel tutumlar gibi faktörlerin konforlarını olumsuz etkilediğini belirtmişlerdir. Benzer şekilde Arslanoğlu ve Köser (2020) ameliyathane hemşireleri ile yaptıkları nitel görüşmelerde, hemşirelerin personel yetersizliği, iş yükü, yöneticilerin tutumu, görev tanımındaki belirsizlikler, vakaların uzun sürmesi gibi olumsuzluklardan yakındığını saptamışlardır (23). Akalın ve Modanlıoğlu (2020) ise çalışan sayısının yetersizliği ve yönetsel hiyerarşinin etkilerinin ameliyathanede çalışmanın olumsuz yönleri arasında değerlendirildiğini belirlemişlerdir (24). Bu bulgular, çalışmamızda dile getirilen yapısal ve yönetsel sorunların hemşirelerin mesleki memnuniyetini ve iş doyumunu azaltarak genel konforlarını olumsuz etkilediğini göstermektedir. Çalışma koşullarının yetersiz olması, iş veriminin düşmesine, bakımda duyarsızlaşmaya, tükenmişliğe ve mesleği bırakmaya yol açabilir (27-31). Bu nedenle bu sorunların giderilerek çalışma koşullarının iyileştirilmesi büyük önem taşımaktadır.

Çalışılan birimin fiziksel yapısı çalışanların ortama ilişkin algılarını etkileyen önemli faktörlerden biridir. Yapılan çalışmalarda özellikle kapalı ve yoğun alanlarda çalışmanın iş doyumunu azalttığı görülmektedir (32,33). Bu çalışmada da hemşirelerin ameliyathanenin fiziksel koşullarına yönelik memnuniyetsizliği çalışma bulguları arasında öne çıkmaktadır. Hemşireler özellikle dinlenme alanlarının yetersizliği, gün ışığından mahrum çalışma ortamı ve açık hava imkanlarının bulunmamasından yakınmışlardır. Ameliyathane hemşirelerinin deneyimlerini inceleyen diğer araştırmalarda da benzer sonuçlar elde edildiği ve hemşirelerin söz konusu olumsuzluklardan etkilendikleri görülmektedir (24,34,35). Fiziksel çevrenin ameliyathane hemşireleri üzerindeki etkilerini belirlemek amacıyla yapılan bir çalışmada ameliyathane ortamının

mimari işlevselliğinin, çevresel güvenliğinin, dinlenmeye uygunluğunun, renk uyumunun, ameliyathanede sıcaklık ve nem kontrolünün hemşirelerin ameliyathaneyi etkili kullanmaları üzerinde olumlu etkileri olduğu belirlenmiştir (34). Çin'de 21 hastanede gerçekleştirilen geniş kapsamlı bir araştırmada da, hemşirelerin yarıdan fazlasının işlerinden memnun olmadığı, yaklaşık üçte birinin ise yüksek düzeyde tükenmişlik yaşadığı belirlenmiştir. Bu olumsuz durumların hemşirelerin görev yaptıkları çalışma ortamlarıyla yakından ilişkili olduğu ve özellikle fiziksel koşulların hem iş doyumu hem de tükenmişlik üzerinde belirleyici rol oynadığı vurgulanmıştır. Araştırmanın sonucunda hastanelerin hemşirelik çalışma ortamlarının iyileştirilmesi gerektiği sonucuna ulaşmışlardır (35). Araştırmamızda hastanede konforlarını arttırmak için birçok öneride bulunan hemşireler çoğunlukla uygun dinlenme alanı ve açık hava olacak ortam (bahçe, balkon) oluşturulmasını, çalışan sayısının artırılmasını, görev ve sorumluluk dışı iş verilmemesini (eczane ve bilgisayar işlerinin hemşirelerden alınması) konforlarını arttıracak faktörler olarak belirtmişlerdir. Literatürde de benzer şekilde hemşireler, fiziksel ortamın düzenlenmesinin önemli olduğunu belirtmişlerdir (6,22,24). Bu yüzden, çalışmamız ameliyathane gibi kapalı ortamlarda görev yapan hemşirelerin çalışma alanlarının fiziksel olarak yeniden değerlendirilmesinin önemli bir gereklilik olduğunu ortaya koymaktadır. Ayrıca bu çalışmada hemşirelerin ameliyathane ortamının konforunu 10 puan üzerinden değerlendirmeleri istenmiştir. Bu değerlendirmeye göre hemşirelerin ameliyathane konforu puan ortalamasının orta düzeyde olduğu bulunmuştur. Literatürde hemşirelerin konforunu değerlendiren sınırlı sayıda ölçek bulunmasına rağmen, bireysel olarak hemşirelerin çalıştıkları ortamın konforunu sayısal olarak değerlendirdikleri bir çalışma bulunmamaktadır (36). Çalışma ortamının konforu, hemşirelerin konfor algısını etkileyen önemli bir argümandır. Bu çalışmanın bulguları, konfor düzeyinin bireysel değerlendirmelerle ortaya konmasının, kurumsal iyileştirmeler açısından önemli bir veri sağladığını göstermektedir.

İş dünyasında birçok meslek grubu gibi hemşirelerde hayatlarının önemli bir kısmını çalıştıkları kurumlarda hem mesai hem de nöbet tutarak geçirirler. Hemşirelerin zamanın büyük bir kısmını çalıştığı hastanede geçirmesi bazı fiziksel, sosyal ve ruhsal gereksinimlerinin iş ortamında karşılanması beklentisine girmelerine neden olmaktadır. Bu sebeple bireyin işte geçirdiği zaman diliminde insani gereksinimlerinin çalıştıkları kurum tarafından yeterli bir şekilde karşılanması hem bireyin fiziksel ve emosyonel sağlığını olumlu etkileyecek hem de sergiledikleri hizmet kalitesi üzerinde etkili olacaktır (18,37,38). Nitekim bu çalışmada hemşirelerin olumlu ya da olumsuz olarak değerlendirdikleri birçok faktörün fiziksel, sosyal ve ruhsal gereksinimleriyle de ilişkili olduğu görülmektedir. Çam ve ark. (2020) tarafından ameliyathane hemşirelerinin stres kaynaklarının belirlenmesi amacıyla yapılan çalışmada da hemşirelerin sosyal stres verici ve fiziksel çevre stres verici puanlarının yüksek olduğu belirlenmiş, ameliyathane hemşirelerinin motivasyonunu ve sağlığını etkileyebilecek stres kaynaklarına yönelik organizasyonel iyileştirmeler yapılması önerilmiştir (39). Ameliyathane hemşirelerinin temel insan gereksinimlerinden olan fiziksel, sosyal ve ruhsal gereksinimlerinin karşılanması hem hemşire hem de hasta memnuniyetinin sağlanması açısından büyük önem taşıdığından, ele alınması gereken kritik konulardan biri olduğu düşünülmektedir.

Hemşirelik mesleğinde hasta konforunu artırmak bakım verenin konforuyla doğrudan ilişkilidir. Hemşirelikte etkili ve insancıl bakımın sağlanabilmesi için hemşirenin konforunun da gözetilmesi gerekmektedir. Hemşirelerin hasta konforunun sağlanması ve yükseltilmesinde bakımın sağlayıcısı olarak rolü kaçınılmazdır. Hemşirelik mesleğinin özünde hasta hemşire etkileşimi olduğundan hastaya kaliteli bakım vermek için, bakım verenin konforunun da olumlu ve yeter düzeyde olması bu etkileşimin doğasında olmalıdır (18,28,37,40). Cerrahi ekipte kritik bir rol üstlenen ameliyathane hemşirelerinin bakım hizmetlerindeki görev ve sorumlulukları, hastanın ve ortamın hazırlanması, güvenliğin sağlanması, mahremiyetin sağlanması, fizyolojik izlem yapılması ve ruhsal destek sağlama gibi birçok girişimi içererek, ameliyat öncesi, sırası ve sonrası olmak üzere geniş alanı kapsamaktadır (23,41). Ameliyathane hemşirelerinin konfor düzeyini arttırmak yalnızca

çalışan memnuniyetini değil, bakım kalitesini ve kurum içi verimliliği de olumlu etkileyecektir. Bu nedenle Sağlıkta Kalite Standartlarında yer alan “sağlıklı çalışma ortamı”, yalnızca bir denetim unsuru olarak değil, iş doyumunu, hasta güvenliğini ve hizmet kalitesini artıracak stratejik bir hedef olarak belirlenmelidir.

4. SONUÇ VE ÖNERİLER

Bu araştırma, ameliyathanede çalışan hemşirelerin konfor farkındalığını etkileyen çok boyutlu faktörleri ortaya koyarak, sağlık kurumlarında çalışan memnuniyeti, hasta güvenliği ve bakım kalitesine doğrudan katkı sağlayabilecek önemli bulgular sunmaktadır. Hemşirelerin konforunu artıran unsurlar arasında meslek sevgisi, olumlu ekip ilişkileri, temel gereksinimlerin karşılanabilmesi ve hasta yakınının olmaması gibi unsurlar ön plana çıkarken; fiziksel yetersizlikler, ergonomik riskler, yoğun iş yükü, iletişim sorunları ve görev dışı işler gibi faktörlerin konforu olumsuz etkileyen faktörler arasında yer aldığı görülmektedir. Bu durum, konforun yalnızca fiziksel değil aynı zamanda psikososyal, yönetsel ve kurumsal dinamiklerle şekillendiğini göstermektedir. Ameliyathane gibi kapalı ve yüksek riskli ortamlarda çalışan hemşirelerin konforunun sağlanması, mesleki tükenmişliği azaltmak, hizmet kalitesini artırmak ve hasta güvenliğini sağlamak açısından kritik önem taşımaktadır.

Bu sonuçlar doğrultusunda; ameliyathane hemşirelerinin konforunu artırmak için ameliyathanenin fiziksel koşullarının (aydınlatma, sıcaklık, gürültü, hijyen vb.) iyileştirilmesi, çalışma şartlarının uygun şekilde düzenlenmesi, ekip içi iletişim ve iş birliğinin güçlendirilmesi, hemşirelerin dinlenme alanları ve temel ihtiyaçlarının karşılanmasının sağlanması önerilmektedir. Ayrıca olumsuz durumların düzenli olarak izlenip çözüm önerilerinin uygulanarak gerekli değerlendirmelerin yapılması da konforu artırmak için yapılacak önemli girişimler arasında yer almaktadır. Hizmet kalitesinin sürdürülebilirliği için artan iş yüküne paralel nitelikli hemşire sayısı artırılmalıdır. Teknolojik gelişmeler ışığında otomasyon sistemleri, dijital kayıtlar ve ergonomik cihazlar kullanılarak hemşirelerin iş yükü azaltılmalı, iş süreçleri verimli hale getirilmelidir.

“Ameliyathane Ortamında Hemşirelerin Konforunu Etkileyen Faktörler” Başlıklı Makalenin Araştırma ve Etik Beyanı Bilgileri

Bu çalışma “Araştırma ve Yayın Etiği” değerlerine uygun olarak hazırlanmış ve intihal kontrol programında kontrol edilmiştir. Çalışmanın tüm sorumluluğu yazar(lar)a aittir.

Bilgilendirme	Bu çalışma özgül bir çalışmadır.
Yazar Çıkar Çatışması Beyanı	Yazarlar arasında çıkar çatışması yoktur.
Finansal Destek	Çalışmada herhangi bir finansal destek alınmamıştır.
Yazar Katkı Oranı Beyanı	Uzman Hemşire Hatice Çiftçi çalışmanın literatür araştırması, planlanması, verilerin toplanması makalenin yazılması aşamalarında yer almıştır. Doç. Dr. Sevdâ Korkut çalışmanın literatür araştırması, planlanması, istatistiğinin yapılması, makalenin yazılması ve çeviri aşamalarında yer almıştır. Hemşire Mustafa Mart verilerin toplanması aşamalarında yer almıştır. Dr. Öğr. Üyesi Zerrin Özçelik verilerin toplanması aşamalarında yer almıştır.
Teşekkür	Araştırmamıza dahil olan ameliyathane hemşirelerine teşekkür ederiz.
Etik Kurul Onay Belgesi	Etik Kurul onayı alınmıştır.
Ölçek İzni	Bu çalışmada herhangi bir ölçek kullanılmamıştır.

KAYNAKLAR

1. Kieft, R. A., de Brouwer, B. B., Francke, A. L., & Delnoij, D. M. (2014). How nurses and their work environment affect patient experiences of the quality of care: A qualitative study. *BMC Health Services Research*, 14, 249. <https://doi.org/10.1186/1472-6963-14-249>
2. Güven, B., & İbrahimoglu, Ö. (2023). Ameliyathane hemşirelerinde zihinsel yorgunluk ile klinik karar verme arasındaki ilişkinin incelenmesi. *Sağlık Bilimleri Üniversitesi Hemşirelik Dergisi*, 5(3), 237–244.
3. Moisoglou, I., Katsiroumpa, A., Katsapi, A., Konstantakopoulou, O., & Galanis, P. (2025). Poor nurses' work environment increases quiet quitting and reduces work engagement: A cross-sectional study in Greece. *Nursing Reports*, 15(1), 19. <https://doi.org/10.3390/nursrep15010019>
4. Gül, A., Andsoy, İ. I., Görücü, R., & Özen, B. (2019). Ameliyathane çalışanlarının skopi kullanımı ve güvenliğine yönelik uygulamalarının incelenmesi. *Balıkesir Sağlık Bilimleri Dergisi*, 8(1), 1–6.
5. Naldan, M. E., Karayağmurlu, A., Yayık, M., & Arı, M. E. (2019). Ameliyathanede çalışan sağlık profesyonellerinde tükenmişlik, iş doyumu ve depresyon. *Selçuk Medical Journal*, 35(3), 152–158. <https://doi.org/10.30733/std.2019.01117>
6. Özkan, S., Arslan, E., & Çınar, H. (2023). Ameliyathanede çalışan hemşirelerin çalışma ortamı ile hasta güvenliği tutumları arasındaki ilişki: Kesitsel çalışma. *Hemşirelik Bilimi Dergisi*, 6(3), 157–164. <https://doi.org/10.54189/hbd.1334279>
7. Bingöl, Ü., & Kutlu, A. (2019). Hemşirelerin çalışma ortamlarının hasta ve hemşire güvenliği açısından değerlendirilmesi. *Ege Hemşirelik Fakültesi Dergisi*, 35(2), 49–59.
8. Çatak, T., & Bahçecik, N. (2015). Hemşirelerin iş yaşamı kalitesi ve etkileyen faktörlerin belirlenmesi. *Clinical and Experimental Health Sciences*, 5(2), 85–95. <https://doi.org/10.5455/musbed.20150309010354>
9. Erenoğlu, R., Tambağ, H., Can, R., & Kabakoğlu, H. (2019). Hemşirelerin iş yaşam kalitesi ve etkileyen faktörler. *Düzce Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Dergisi*, 9(3), 181–187. <https://doi.org/10.33631/duzcesbed.551576>
10. Sağlık Bakanlığı, Sağlık Hizmetleri Genel Müdürlüğü Sağlıkta Kalite, Akreditasyon ve Çalışan Hakları Daire Başkanlığı (2020, Mayıs 10). Sağlıkta kalite standartları (Sürüm 6.1). <https://shgmkalitedb.saglik.gov.tr/TR-52460/guncel-standartlar.html>
11. Kolcaba, K. Y. (1994). A theory of holistic comfort for nursing. *Journal of Advanced Nursing*, 19(6), 1178–1184. <https://doi.org/10.1111/j.1365-2648.1994.tb01202.x>
12. Arıcı, H., & Kavradım, S. T. (2023). Kardiyovasküler hastalıklarda konfor. *Akdeniz Hemşirelik Dergisi*, 2(1), 32–39. <https://doi.org/10.59398/ahd.1268478>
13. Arslankılıç, Ç., & Göl, E. (2020). Kolcaba'nın konfor kuramının cerrahi operasyon geçiren hastalarda kullanımı: Sistematik derleme. *Türkiye Sağlık Bilimleri ve Araştırmaları Dergisi*, 3(1), 34–44.
14. Catlin, A., & Taylor-Ford, R. L. (2011). Investigation of standard care versus sham Reiki placebo versus actual Reiki therapy to enhance comfort and well-being in a chemotherapy infusion center. *Oncology Nursing Forum*, 38(3), E212–E220. <https://doi.org/10.1188/11.ONF.E212-E220>
15. Çiftçi, H., & Korkut, S. (2024). Abdominal cerrahi sonrasında konfor: Sistematik derleme. *Göbeklitepe Sağlık Bilimleri Dergisi*, 7(15), 45–52. <https://doi.org/10.55433/gsb.256>
16. Gün Kakaşçı, Ç., Gezgiç, M., & Dinçer, H. (2021). Normal doğumda öğrenci hemşire tarafından verilen destekleyici bakım ile rutin bakımın doğum konforuna etkisinin karşılaştırılması. *İnönü Üniversitesi Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksekokulu Dergisi*, 9(2), 770–780. <https://doi.org/10.33715/inonusaglik.839987>
17. Ören, B. (2018). Göğüs cerrahisi uygulanan hastaların konforu ve anksiyete düzeyini etkileyen faktörler. *Sağlık Bilimleri ve Meslekleri Dergisi*, 5(3), 324–332. <https://doi.org/10.17681/hsp.409359>
18. Baran, L., & Demir, D. (2024). Yoğun bakım ünitelerinde çalışan hemşirelerin konfor düzeyleri ile iş yaşamı kalitesi arasındaki ilişkinin incelenmesi. *Celal Bayar Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Dergisi*, 11(2), 205–214. <https://doi.org/10.34087/cbusbed.1359035>
19. Karahan, A., Budak Ertürk, E., Uğurlu, Z., Ünlü, H., Akovalı, N., Tepe, A., & Özhan Elbaş, N. (2020). Factors affecting the thermal comfort of perioperative personnel in the OR. *AORN Journal*, 111(3), 333–344. <https://doi.org/10.1002/aorn.12963>

20. Giske, T., & Cone, P. (2020). Comparing nurses' and patients' comfort level with spiritual assessment. *Religions*, 11(12), 671. <https://doi.org/10.3390/rel11120671>
21. Arslan Yürümezoğlu, H., & Sarioğlu, E. (2022). Hemşirelerin çalışma ortamı, çalışma süreleri ve hasta-hemşire oranının hemşire sonuçlarına etkisi: Kapsamlı bir literatür derleme. *Sağlık ve Hemşirelik Yönetimi Dergisi*, 9(1), 153–167. <https://doi.org/10.54304/SHYD.2022.91259>
22. Golvani, J., Roos, L., & Henricson, M. (2021). Operating room nurses' experiences of limited access to daylight in the workplace: A qualitative interview study. *BMC Nursing*, 20, 1–8. <https://doi.org/10.1186/s12912-021-00751-8>
23. Arslanoğlu, A., & Köser, C. E. (2019). Ameliyathane hemşirelerinin sorunlarını inceleyen nitel bir araştırma. *Sağlık ve Sosyal Refah Araştırmaları Dergisi*, 2(1), 1–14.
24. Akalın, B., & Modanlıoğlu, A. (2020). “Ameliyathane hemşiresi olmak”: Nitel bir çalışma. *Anadolu Hemşirelik ve Sağlık Bilimleri Dergisi*, 23(1), 100–108. <https://doi.org/10.17049/ataunihem.556995>
25. Ağuş, M., & Akbel, E. (2020). Assessment of physical risk factors in healthcare professionals. *Journal of Occupational Health and Safety Academy*, 3(3), 230–237. <https://doi.org/10.38213/ohsacademy.782772>
26. Öztürk, H., Candaş, B., & Babacan, E. (2015). Devlet hastaneleri, toplum ve aile sağlığı merkezlerinde çalışan hemşirelerin yaşadıkları sorunların belirlenmesi. *Sağlık ve Hemşirelik Yönetimi Dergisi*, 2(1), 25–36. <https://doi.org/10.5222/SHYD.2015.025>
27. Adamopoulos, I. P., & Syrou, N. F. (2022). Associations and correlations of job stress, job satisfaction and burnout in public health sector. *European Journal of Environment and Public Health*, 6(2), 1–9. <https://doi.org/10.21601/ejeph/12166>
28. Kekeç, D., & Tan, M. (2021). Yoğun bakım ünitelerinde çalışan hemşirelerin tükenmişlik düzeyinin belirlenmesi. *Online Turkish Journal of Health Sciences*, 6(1), 64–72.
29. Köroğlu, Ö., & Bahar, E. (2021). Sağlık kurumlarında çalışan hemşirelerin tükenmişlik algılarının işten ayrılma niyetlerine etkisi. *İşletme Araştırmaları Dergisi*, 13(4), 3453–3466. <https://doi.org/10.20491/isarder.2021.1334>
30. Kelly, L. (2020). Burnout, compassion fatigue, and secondary trauma in nurses: Recognizing the occupational phenomenon and personal consequences of caregiving. *Critical Care Nursing Quarterly*, 43(1), 73–80. <https://doi.org/10.1097/CNQ.0000000000000293>
31. Şahin, Ş., & Özhanlı, Y. (2025). Emotional experiences, difficulties, and facilitators in patient care of nurses working in surgical units: A qualitative study. *BMC Nursing*, 24(1), 1350. <https://doi.org/10.1186/s12912-025-04010-y>
32. Al-Hamdan, Z., Manojlovich, M., & Tanima, B. (2017). Jordanian nursing work environments, intent to stay, and job satisfaction. *Journal of Nursing Scholarship*, 49(1), 103–110. <https://doi.org/10.1111/jnu.12265>
33. Aslan, M., & Gökdemir, S. (2019). Hastanede çalışan hemşirelerin çalışma ortamı algısı: Trakya örneği. *Yükseköğretim ve Bilim Dergisi*, 9(3), 614–621. <https://doi.org/10.5961/jhes.2019.359>
34. Eren, E., & Özbaz, A. (2023). The effects of the physical environment on operating room nurses. *CURARE – Journal of Nursing*, 3, 1–7. <https://doi.org/10.26650/CURARE.2023.1284683>
35. Liu, K., You, L. M., Chen, S. X., Hao, Y. T., Zhu, X. W., Zhang, L. F., & Aiken, L. H. (2012). The relationship between hospital work environment and nurse outcomes in Guangdong, China: A nurse questionnaire survey. *Journal of Clinical Nursing*, 21(9–10), 1476–1485. <https://doi.org/10.1111/j.1365-2702.2011.03991.x>
36. Çınar Yücel, Ş., Göke Arslan, G., Ergin, E., & Kuşuoğlu, S. (2019). Psychometric characteristics of the Turkish version of the Nurse Comfort Questionnaire. *Journal of Religion and Health*, 58(5), 1803–1816. <https://doi.org/10.1007/s10943-019-00852-4>
37. Günday, F., Taş, A., Abacıgil, F., & Arslantaş, H. (2022). Hemşirelerde iş doyumu ve iş yaşamı kalitesini etkileyen faktörler: Kesitsel bir çalışma. *Adnan Menderes Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Dergisi*, 6(2), 216–232. <https://doi.org/10.46237/amusbfd.918747>
38. Scott-Marshall, H. K. (2024). Safe limits on work hours for the nursing profession: A rapid evidence review. *Frontiers in Global Women's Health*, 5, 1–21. <https://doi.org/10.3389/fgwh.2024.1455422>
39. Çam, R., Gezer, N., Boyacıoğlu, N., & Öztürk, M. H. (2020). Ameliyathane hemşirelerinin stres kaynaklarının belirlenmesi. *Hemşirelik Bilimi Dergisi*, 3(3), 14–21.

40. Uzun, L. N., & Mayda, A. S. (2020). Hemşirelerde tükenmişlik düzeyinin çeşitli değişkenlere göre incelenmesi: Bir üniversite hastanesi örneği. Konuralp Medical Journal, 12(1), 137–143. <https://doi.org/10.18521/ktd.493186>
41. Çakmak Ön, S. (2021). Ameliyathane hemşirelerinin yaşam kalitelerini etkileyen faktörler. Cerrahi Ameliyathane Sterilizasyon Enfeksiyon Kontrol Hemşireliği Dergisi, 2(1), 31–44.